

TIPOLOGIA AUDITULUI FINANCIAR–CONTABIL

Prof. Dr. Ioan Oprean - Univ. Creștină “Dimitrie Cantemir”

Lector Drd. Delia Oprean - Univ. “Bogdan Vodă”

Rezumat:

This study represents a synthesis on the evolution of concepts referring to internal and external audits in the last decades. Starting from the observation that in this domain still persist different approaches and from the observation that the terminology is not yet attuned, several aspects on the evolution of audit's definitions, of the audit's role in the trade companies and the typology of the audit, insisting on the delimitations between conformity audit and efficiency audit

1. Evoluția auditului

Practica auditului are o vechime de peste un mileniu. În diferite perioade s-au folosit termeni diferiți, cu un conținut apropiat, cum sunt: inspecție, control, revizie, verificare, expertiză contabilă, supervizare etc. Fiecare din acești termeni presupun:

- compararea situației reale cu situația care ar trebui să existe;
- stabilirea și analiza abaterilor și riscurilor;
- propunerea sau recomandarea unor măsuri menite să contribuie la atingerea obiectivelor entității.

Acești termeni pot avea o sferă de cuprindere diferită și pot să se bazeze pe unele tehnici și procedee specifice de investigare¹⁾.

Termenul de audit, în general vine de la cuvântul latin „audire” a asculta și a informa pe alții. În țările anglo – saxone de azi, acest termen are semnificația unei **revizii a informațiilor contabile și de altă natură**, realizată de către un profesionist independent în vederea exprimării unei opinii asupra regularității și sincerității informațiilor auditate²⁾.

În accepțiunea actuală, generalizarea utilizării termenului „audit” este legată de dezvoltarea societăților comerciale din secolul al XIX-lea, când a avut loc o delimitare a competențelor și responsabilităților managerilor (directorilor executivi) de cea a proprietăților (acționarilor și asociaților). În această perioadă conducerea afacerilor și gestionarea patrimoniului societăților comerciale este tot mai mult preluată de către acești manageri. În urma acestor evoluții proprietarii au simțit nevoia să cunoască modul în care managerii și alte persoane cu funcții de conducere gestionează afacerile încredințate.

La început proprietarii verificau personal activitatea managerilor, iar ulterior au început să apeleze la serviciile unor profesioniști independenți de conducerea entităților, care au fost însărcinați să verifice modul în care averea lor era gestionată de către managerii companiilor, inclusiv onestitatea și corectitudinea acestora. În aceste condiții apare o nouă profesie, cea de **auditor**.

În S.U.A, după criza economică din 1929, pentru redresarea companiilor s-au căutat soluții menite să ducă la reducerea cheltuielilor și creșterea eficacității. În acest scop, la început s-a făcut apel la **cabinele externe de audit** iar ulterior marile entități au început să își organizeze **compartimente proprii de audit intern**.

¹⁾ Ștefan Crăciun – Audit financiar și Audit intern, Ed. Economică, București, 2004, pag. 22.

²⁾ Marin Toma – Inițiere în auditul situațiilor financiare, ale unei entități, Editura CECCAR, București, 2005, pag. 14.

Auditul extern și intern s-a organizat sub **presiunea publicului**, în special a acționarilor și a celorlalți utilizatori de informații contabile, care manifestă o anumită neîncredere în corectitudinea și competența managerilor. În același timp, **managerii** au simțit și ei nevoia organizării compartimentelor de audit intern, cel puțin din două motive:

a) creșterea complexității actului managerial, diversificarea activităților și creșterea concurenței, în condițiile mondializării afacerilor, a generat necesitatea apelării la serviciile unor consultanți chemați să acorde o asistență managerială;

b) descentralizarea activităților din marile entități pe fabrici, pe zone geografice, pe alte sectoare de activitate și modificarea politicilor manageriale, prin extinderea competențelor și responsabilităților acordate (delegat) conducătorilor de activități sau de sectoare a făcut ca direcțiile generale să nu mai poată stăpâni toate riscurile care amenință atingerea obiectivelor manageriale.

După criza economică din 1929, investitorii și publicul au acuzat contabilitatea pentru pierderile suferite. Se apreciază că această criză nu a fost numai economică, ci și o criză a calității informațiilor furnizate de contabilitate³⁾. Aceste informații mascau situația reală a întreprinderilor deoarece erau insuficiente, lipsite de relevanță, prea optimiste și adesea înșelătoare. Managerii, urmărind interesele lor, aveau tendința să prezinte în fața acționarilor și a celorlalți utilizatori de informații, situații „înfrumusețate”, așa cum vom vedea în continuare. Pentru creșterea încrederii în informațiile furnizate de contabilitate, legislațiile naționale, standardele (normale) internaționale și bursele de valori încep să impună societăților comerciale obligativitatea **publicării situațiilor financiare, auditate** de către persoane competente și independente.

Până la începutul secolului XX activitatea auditorilor externi și interni se caracteriza prin faptul că:

Δ urmărirea, în primul rând, depistarea fraudelor și erorilor;

Δ verificarea tranzacțiilor și operațiunilor se făcea, de regulă, în mod exhaustiv;

Δ auditorii nu erau preocupați să facă o evaluare a controlului intern și ca urmare, nu stabileau riscurile datorate insuficienței controlului intern⁴⁾.

Evoluția auditului din a doua parte a secolului XX s-a concretizat printre altele, în:

a. obiectivul principal al auditului nu mai este acela de a depista erorile și fraudele, de a contribui la asigurarea integrității patrimoniului, ci de a oferi o garanție rezonabilă asupra **corectitudinii informațiilor** furnizate diferitelor categorii de utilizatori;

b. auditorii devin tot mai mult preocupați de „**evaluarea controlului intern**”;

c. auditorii generalizează și ameliorează tehnicile de **verificare prin sondaj**, reducând continuu ponderea verificărilor totale;

d. practicile de audit sunt tot mai mult armonizate și **standardizate** la nivel internațional.

a) Managerii și celelalte persoane care dețin funcții de conducere, au obligația legală să instituie un control intern menit să asigure prevenirea, detectarea și eliminarea fraudelor și erorilor.

Auditorii au drept obiectiv principal acela de a oferi o garanție, o asigurare rezonabilă asupra **fidelității informațiilor**. Auditorii nu își propun de regulă, să depisteze fraude și erori, ci analizează **eficacitatea controlului intern** și fac recomandări menite să ducă la creșterea contribuției acestuia la prevenirea și depistarea fraudelor și erorilor.

b) Auditorii se bazează tot mai mult, în activitatea lor pe **evaluarea eficacității controlului intern**. În funcție de concluziile la care ajung în urma aprecierii modului de organizare și a modului de funcționare a controlului intern, în urma evaluării aportului mediului de control și a procedurilor de control intern la prevenirea anomaliilor (fraudelor și erorilor) și la stăpânirea riscurilor, auditorii caută răspunsuri la patru întrebări:

1 – ce categorii de **probe de audit** trebuie colectate și care sunt **procedurile de audit** care trebuie folosite pentru colectarea acestor probe;

³⁾ Niculae Feleagă – Sisteme contabile comparate, ediția a II-a, vol. I, Ediția Economică, București, 1999, pag. 152.

⁴⁾ Laurențu Dobroțeanu și Camelia - Liliana Dobroțeanu - Audit, concepte și practică, Edit. Economică, 2002, pag. 16.

➤ *proba de audit sunt reprezentate de orice informații colectate de auditor cu scopul de a stabili dacă informațiile auditate respectă criteriile prestabilite;*

➤ *procedurile de audit sunt formate din totalitatea operațiunilor efectuate de auditor, în succesiunea lor logică.*

2 – ce mărime trebuie să aibă **eșantionul de informații** care va fi testat cu ajutorul procedurilor de audit;

3 – care sunt **metodele** ce urmează să fie folosite pentru selectarea din populația auditată a elementelor care vor fi verificate;

4 – când trebuie aplicate diferite tipuri de proceduri de audit, care proceduri se aplică în cursul anului și în care succesiune și care proceduri se aplică la închiderea exercițiului.

c) Expansiunea și diversificarea afacerilor și ameliorarea controlului intern din societățile comerciale și instituțiile publice, au impus **renunțarea la verificările totale** (exhaustive) care era prea costisitoare și care necesitau un volum mare de muncă. Ca urmare, auditorii încep să apeleze tot mai mult la sondaje atunci când testează:

Δ - eficiența și eficacitatea controlului intern. Această testare se face cu ajutorul: „**testelor de control**”⁵⁾ care sunt denumite și „teste de proceduri”⁶⁾ sau „teste ale mecanismelor de control intern”⁷⁾.

Δ – corectitudinea informațiilor furnizate conducerii de sistemul contabil și sistemul de control intern precum și corectitudinea declarațiilor (aserțiunilor) făcute de conducerea entității prin intermediul situațiilor financiare. Existența unor anomalii în conținutul acestor informații se testează cu scopul colectării probelor de audit și eventual al depistării unor erori cu ajutorul „**procedurilor de fond**” care includ testele de detaliu și procedurile analitice⁸⁾. Aceste proceduri de fond sunt denumite și „controale (teste) substantive”⁹⁾ sau „teste substanțiale”¹⁰⁾.

d) Dezvoltarea practicilor de audit extern și intern au impus **standardizarea și armonizarea** acestora, la început la nivel național, iar ulterior și la nivel internațional.

Institutul American al Contabililor Publici (IACP) a publicat în anul 1917 primul „Ghid profesional al Auditorilor Financiar”. Federația Internațională a Contabililor (IFAC) care are misiunea de a contribui la dezvoltarea profesiei contabile și a profesiei de auditor, a elaborat „Standardele Internaționale de Audit” (ISA) care sunt supuse unui proces continuu de revedere și îmbunătățire. Începând cu anul 1950 „Institutul Auditorilor Interni” (IIT) publică Normele (standardele) Internaționale de Audit Intern.

Aceste standarde stabilesc doar **principiile generale**, definesc conceptele, stabilesc obiectivele și precizează modul de organizare și exercitare a profesiei de auditor. Auditorii trebuie să apeleze la raționamente profesionale atunci când adaptează aceste standarde la specificul activităților auditate. Pentru a putea recurge la aceste raționamente profesionale ei trebuie să aibă o bună competență profesională, o bogată experiență practică și un comportament etic adecvat.

2. Definirea auditului, în general.

Auditul, în general, este un proces sistematic de obținere și evaluare în mod obiectiv a unor informații sau afirmații în vederea **aprecierii gradului lor de conformitate** cu criteriile prestabilite, precum și de comunicare a rezultatelor către utilizatorii interesați¹¹⁾.

⁵⁾ – Standardele internaționale de audit (ISA), aprobate de Consiliul Federației Internaționale a Contabililor (IFAC) și publicate de către Camera Auditorilor Financiar din România (CAFR), 2000.

⁶⁾ – Normele Naționale de Audit (NNA), adoptate și publicate de către Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 1999.

⁷⁾ Arens Loebbecke, op. cit.

⁸⁾ I.S.A., pag. 123

⁹⁾ NNA, pag. 71

- Marin Toma, op. cit. Pag. 98,

¹⁰⁾ Arens Laebbecke, op. cit. Pag. 417

¹¹⁾ American Accounting Asociatim (AAA)

Auditul constă într-un ansamblu de activități legate între ele (un proces) desfășurate de către auditori sau de către alți experți, care pe baza cunoștințelor lor teoretice și practice și în urma însărcinărilor primite de la anumite organe analizează informațiile și operațiunile unei entități sau referitoare la o anumită activitate în vederea oferirii unei asigurări prin intermediul unei opinii sau în vederea formulării unor recomandări¹²⁾.

Persoanele care poartă răspunderea luării deciziilor economice fac apel la serviciile cu caracter de asigurare referitoare la calitatea informațiilor care le sunt furnizate. Aceste servicii de asigurare referitoare la calitatea informațiilor sunt furnizate de profesioniști independenți, denumiți auditori interni sau externi, experți contabili, cenzori etc.¹³⁾.

Din analiza definițiilor date auditului, în general se pot desprinde următoarele trăsături:

a – auditul este un proces, un ansamblu de operațiuni, de colectare, analiză și **evaluare a informațiilor** (a probelor de audit) în vederea obținerii unei asigurări rezonabile asupra conformității sau neconformității acestor informații sau declarații cu criteriile prestabilite.

Conducătorii de activități și alți funcționari ai entității fac numeroase declarații și informări către conducerea generală. Directorii executivi fac informări către Consiliu de Administrație. **Auditul intern** are, printre altele, obligația să verifice corectitudinea acestor informații.

Conducerea entităților face și ea numeroase informări și afirmații către utilizatorii externi, prin intermediul situațiilor financiare, a declarațiilor fiscale, a prospectelor de emisiune, a cererilor de credite etc. Aceste declarații nu sunt susținute de probe, motiv pentru care ele sunt denumite „aserțiuni”. **Auditul extern** are sarcina să verifice corectitudinea acestor declarații și informații destinate terților.

În esență un proces de audit constă în:

Δ – colectarea probelor de audit just și suficiente necesare pentru exprimarea unei opinii sau pentru formularea unor recomandări;

Caracterul just al acestor probe se referă la calitatea și eficacitatea tipurilor de probe colectate: verificări făcute de auditori, confirmări cerute de la terți, explicații obținute de la cei auditați etc.

Caracterul suficient se referă la cantitatea de probe colectată (mărimea sondajului).

Δ – evaluarea concordanțelor sau a neconcordanțelor dintre diferitele tipuri de probe colectate;

Δ – stabilirea abaterilor față de criteriile prestabilite.

b – auditul confruntă politicile contabile aplicate și procedurile de lucru utilizate în entitate cu un **set de criterii prestabilite**, cum sunt Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS), reglementările contabile naționale, manualele de proceduri interne, reglementările fiscale etc. Pentru a fi utile aceste confruntări ele trebuie să se bazeze pe informații justificabile și verificabile;

c – auditorii sunt **profesioniști competenți** care au obținut această calitate pe baza unor examene. Ei sunt **independenți** față de operațiunile și persoanele auditate, au o anumită conduită etică stabilită prin Coduri ale profesiei și prin Directiva a VIII-a CCE din 1984, au standarde de pregătire profesională și standarde tehnice de lucru. Examinarea informațiilor nu se face la întâmplare, după intuiția auditorilor, ci se face după aceste standarde profesionale.

Competența auditorilor este necesară pentru:

- culegerea probelor de audit. Această culegere necesită competențe multiple, pe lângă cele contabile;

- înțelegerea și utilizarea criteriilor de apreciere;

- evaluarea probelor în raport cu criteriile;

Am văzut că auditorii trebuie să aibă o atitudine **independentă** și nepărtinitoare.

¹²⁾ Ioan Oprean – Control și audit financiar – contabil, Edit. Intelcredo, Deva, 2002, pag. 17

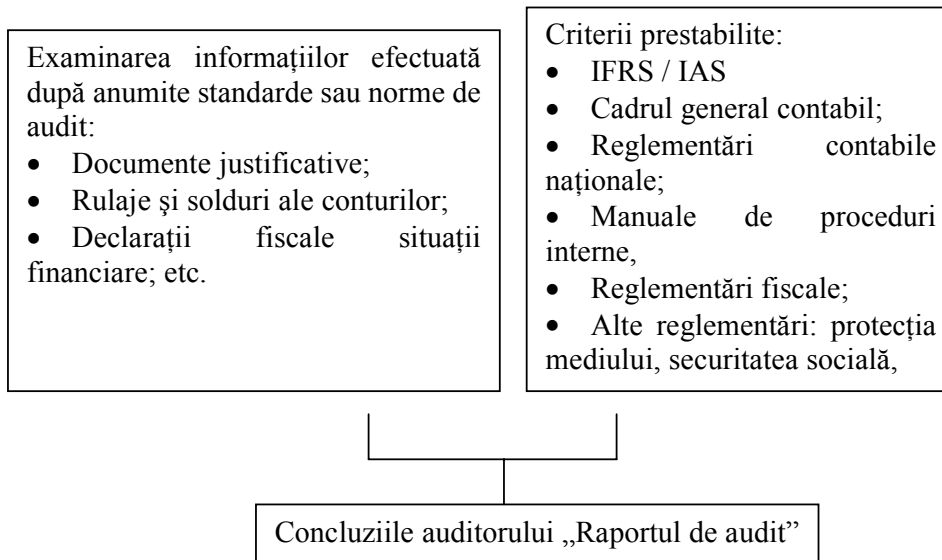
¹³⁾ Arevs Laebbecke, op. cit. Pag. 2.

Pentru a nu pierde încrederea utilizatorilor de informații auditorii trebuie să păstreze un grad înalt de detașare față de operațiunile și activitățile auditate. Nu se poate pune problema asigurării unei independențe perfecte deoarece:

- auditorii externi sunt remunerați de entitatea auditată. Ca urmare, în unele situații ei pot să se abată de la procedurile și principiile auditului, cu scopul de a menține entitățile – client;
- auditorii interni sunt independenți față de structurile și activitățile auditate, dar sunt subordonați față de conducerea superioară a entității.

d – concluziile auditorilor sunt sintetizate și sistematizate în rapoartele care sunt puse la dispoziția celor interesați.

Pentru ușurarea înțelegerii concluziilor auditorilor, pentru asigurarea comparativității între rapoarte, acestea sunt formalizate și standardizate. Rapoartele sunt diferite dar în toate cazurile prin intermediul lor se fac informări referitoare la respectarea criteriilor prestabilite.

3. Necesitatea și rolul auditului

Necesitatea și rolul auditului extern și intern, poate fi sintetizată din trei puncte de vedere, astfel:

a – Pentru utilizatorii de informații contabile sau de altă natură, auditul are menirea **de a „reduce riscul de informații”**. Auditorii fiind competenți și independenți oferă o asigurare rezonabilă asupra faptului că informațiile, pe baza cărora utilizatorii iau diferite decizii, reflectă imaginea fidelă, sunt culese, prelucrate și prezentate cu respectarea regulilor prestabilite și în mod sincere.

Decidenții sunt obligați să își fundamenteze deciziile lor pe baza informațiilor furnizate de alte persoane. Interesele furnizorilor de informații pot să nu coincidă cu cele ale utilizatorilor. Ca urmare, informațiile pot să fie manipulate în interesul ofertantului, ceea ce duce la o dezinformare a utilizatorilor. Astfel entitatea debitoare, manipulând informațiile, îl orientează pe creditor în a accepta acordarea împrumuturilor. Acest dezinformări pot fi **intenționate**, atunci când se prezintă informații incorecte, nesincere sau incomplete, sau poate fi **neintenționată** datorită unor greșeli sau datorită optimismului sincer al celor ce furnizează informațiile prin nerespectarea prudenței contabile.

Furnizorii de informații răspund de corectitudinea acestora. Dacă utilizatorii înregistrează pierderi importante datorate faptului că au luat decizii pe baza unor informații incorecte, ei pot cere

despăgubiri în justiție, dar există riscul ca pagubele să nu poată fi recuperate deoarece debitorii au devenit insolvari.

Riscul informațional nu se confundă cu riscul economic sau al afacerii. Investitorii când iau decizii să cumpere, să păstreze sau să vândă acțiuni și obligațiuni; furnizorii când acceptă să livreze bunuri pe credit comercial; bancherii când acceptă să acorde un credit etc., iau în considerare atât **riscul economic** al partenerului de afaceri, riscul ca acesta să nu poată rambursa sumele datorate sau să dea faliment, cât și **riscul informațional** care constă în probabilitatea ca informațiile pe baza cărora se estimează riscul economic să fie eronate.

Auditorii nu au nici o influență directă asupra riscului economic, ei nu se pronunță asupra perenității și eficacității afacerilor. În schimb, ei au o influență semnificativă asupra riscului informațional. Auditul asigură o mai bună repartizare a resurselor în funcție de riscurile identificate, contribuind la îmbogățirea decidenților. Astfel, dacă bancherii sunt mulțumiți de nivelul riscului informațional ei pot reduce rata dobânzilor. În aceste condiții entitatea auditată atrage surse de finanțare cu costuri mai mici.

b – Utilizatorii de informații, de regulă, **nu pot să verifice** calitatea (regularitatea și sinceritatea) informațiilor pe baza cărora își fundamentează deciziile. De asemenea ei, nu pot să **obțină direct informații** despre tranzacțiile și operațiunile care au avut loc.

Utilizatorii de informații sunt obligați să se bazeze pe informațiile furnizate de alte persoane datorită cel puțin următoarelor trei motive:

Δ creșterii **distanțelor** dintre locurile în care se culeg și se prelucrează informațiile și utilizatorii acestora;

Δ creșterii **volumului** tranzacțiilor mărește posibilitatea ca anumite informații greșite să fie disimulate de un morman de alte informații. În aceste condiții informațiile eronate sunt tot mai greu de depistat, mai ales în condițiile utilizării I.T.

Δ efectuarea de operațiuni **complexe** cum sunt achizițiile de alte entități, utilizarea instrumentelor financiare derivate, consolidarea conturilor în cazul entităților (filialelor) din ramuri diferite etc., precum și efectuarea de înregistrări bazate pe raționamente contabile (ajustările de valoare). Verificarea informațiilor referitoare la aceste operațiuni nu se poate face de către utilizatorii care, de regulă, nu stăpânesc procedurile auditului.

Datorită acestor motive, utilizatorii nu au posibilitatea (timpul necesar, cunoștințele necesare etc.) să obțină direct informațiile sau să verifice personal informațiile furnizate de alții.

Verificarea informațiilor de către fiecare utilizator în parte, prin deplasarea lor la locul unde se culeg și se prelucrează aceste informații este neeficientă datorită:

- costurilor ridicate ocazionate de aceste deplasări, precum și datorate verificărilor repetate ale aceluiași informații de către fiecare utilizator prin prisma obiectivelor specifice;

- calității verificărilor. Nu toți utilizatorii au competența profesională necesară pentru efectuarea acestor verificări și nu au standarde sau norme tehnice de lucru, verificările s-ar face după intuiția și inspirația fiecărui utilizator;

- confidențialității unor informații, care nu pot fi furnizate tuturor persoanelor implicate.

c – Cei ce culeg, prelucrează și prezintă informațiile interne și externe, dacă știu că vor fi auditați dau dovadă de o exigență sporită, respectă mai riguros criteriile și procedurile stabilite.

Modalitatea cea mai convenabilă prin care utilizatorii pot obține **informații fiabile** (utile o perioadă de timp și sigure în raport cu obiectivele urmărite) se bazează pe serviciile auditorilor independenți, competenți și care își desfășoară activitatea pe baza unor standarde sau norme riguroase. Ei oferă o garanție referitoare la faptul că informațiile sunt complete (exhaustive), sunt reale (verificabile și justificabile), sunt exacte și nepărtinitoare.

4. Tipologia auditului

În literatura de specialitate auditul este structurat, în modalități diferite și după criterii diferite¹⁴⁾. În continuare ne limităm la prezentarea a două din aceste criterii.

- a) în funcție de natura obiectivele urmărite;
- b) în funcție afilierea auditorilor.

a. Tipurile de audit în funcție de natura obiectivele urmărite sunt: auditul de conformitate, auditul de eficacitate și auditul financiar.

1. **Auditul de conformitate sau de regularitate.** Obiectivul sau scopul auditului de conformitate este acela de a stabili dacă s-au respectat anumite criterii definite de o autoritate competentă. Aceste criterii sunt de regulă specifice unor entități sau unor sectoare de activități, cum sunt:

- respectarea deciziilor sau politicilor conducerii;
- respectarea manualelor de proceduri referitoare la derularea operațiunilor;
- respectarea clauzelor contractuale,
- respectarea reglementărilor legale și a altor restricții externe. Astfel, inspecția fiscală poate fi considerată un audit de conformitate;
- asigurarea exhaustivității, realității și exactității informațiilor;
- asigurarea securității activelor,
- asigurarea unei atmosfere de lucru moral – etice etc.

2. **Auditul de eficacitate sau al performanțelor.** La fel ca și auditul de conformitate și auditul de eficacitate face comparații, dar baza de comparație, criteriile sunt diferite. În cadrul auditului de eficacitate criteriile nu mai sunt fixe ele se modifică de fiecare dată în funcție de raționamentul auditorilor, care analizează care sunt cele mai bune, eficiente, sigure și oportune soluții în funcție de noile conjuncturi interne și externe apărute, în funcție de noile restricții care trebuie respectate, ținând seama de informațiile și resursele disponibile.

Auditul de eficacitate poate fi privit din două puncte de vedere:

- audit de management,
- audit operațional.

Auditul de management se preocupă de calitatea criteriilor care trebuie respectate. Auditul de management nu cenzurează deciziile conducerii entității nu se pronunță asupra politicilor și strategiilor acesteia, ci face un diagnostic asupra procesului formalizat de elaborare și armonizare a deciziilor și de comunicare a lor către toate sectoarele sau persoanele interesate.

Auditul de management **acordă consiliere conducerii**, făcând recomandări pentru:

- modificarea unor proceduri de lucru care au devenit deșuate, care sunt prea complicate sau incomplete, ori care nu mai sunt utile;
- modificarea sau actualizarea organigramelor, a fișelor posturilor, a grilelor de separare a sarcinilor incompatibile,

¹⁴⁾ Jacques Renard – op. cit. Pag. 40 – 48

- Marin Toma – op. cit. Pag. 17 - 22

- Mircea Boulescu și colaboratorii – Fundamentele auditului, E.D.P. București, 2001 pag. 11 – 15.

- Laurențiu Dabrațeanu și C.L. Dabrațeanu – op. cit. Pag. 34 – 38.

- Arens Laebbecke, op. cit. Pag. 14 – 15

- eliminarea unor incoerențe dintre deciziile luate în diferite perioade sau de către diferiți conducători, (audit strategic). Astfel, auditul poate constata incoerențe între politicile aplicate pentru un produs între compartimentele de marketing – publicitate, fabricație și financiar.

Auditul operațional analizează riscurile și amenințările din diferite **sectoare de activitate** și face recomandări pentru eliminarea deficiențelor, pentru ameliorarea controlului intern din sectorul respectiv în vederea creșterii performanțelor și a atingerii obiectivelor.

Auditul operațional se preocupă de analiza modului în care conducătorii de activități sau de sectoare și-au stabilit obiectivele și de acțiunile întreprinse pentru atingerea acestor obiective. Astfel, auditul operațional analizează dacă politicile și strategiile generale stabilite de conducerea entității sunt cunoscute și înțelese de conducătorii de activități. În acest sens, se chestionează conducătorii de activități pentru a stabili dacă aceștia își cunosc misiunea încredințată, dacă au o politică menită să asigure îndeplinirea misiunii, dacă această politică este coerentă cu politica generală a entității, dacă acțiunile întreprinse și măsurile luate sunt în concordanță cu politica adoptată și dacă au mijloacele necesare pentru îndeplinirea misiunii.

3. Auditul financiar constă în colectarea probelor de audit referitoare la **situațiile financiare** ale unei entități și în utilizarea acestor probe pentru evaluarea conformității acestora cu criteriile prestabilite.

Auditul financiar se exercită de către profesioniști competenți, independenți și care sunt autorizați în acest sens. Acești profesioniști sunt chemați să ofere o asigurare rezonabilă asupra conformității situațiilor financiare (a aserțiunilor conducerii) cu criteriile prestabilite. Această asigurare este oferită utilizatorilor de informații prin intermediul unei opinii exprimate prin intermediul rapoartelor de audit.

În legislația românească¹⁵⁾ se folosește expresia „audit financiar”, în Directiva a VIII-a a Consiliului Comunității Europene din anul 1984 este utilizată în aceeași accepțiune expresia „controlul legal” (auditul legal sau audit statutar)¹⁶⁾

După cum am arătat, vocabularul nu este încă armonizat. Indiferent de expresia folosită auditul financiar este cerut de normele legale¹⁷⁾. Astfel, sunt obligate să auditeze situațiile financiare toate entitățile care la data bilanțului depășesc limitele a două din următoarele criterii de mărime:

- total active. 3.650.000 euro;
- cifra de afaceri netă. 7.300.000 euro;
- numărul mediu de salariați 50.

De asemenea, sunt obligate să prezinte situații financiare auditate entitățile de interes public¹⁸⁾, entitățile admise la tranzacționare pe o piață reglementată și entitățile care elaborează situații financiare consolidate, indiferent de aceste criterii de mărime. Societățile comerciale pe acțiuni a căror situații financiare anuale nu sunt supuse obligatoriu auditului financiar au latitudinea să supună situațiile financiare spre verificare fie auditorilor financiari fie comisiilor de cenzori¹⁹⁾.

Auditul legal se exercită de către auditorii financiari membrii ai Camerei Auditorilor Financiari din România (CAFR). Societățile comerciale pe acțiuni care nu sunt obligate să supună situațiile financiare auditării de către auditorii financiari au obligația să apeleze la certificarea acestora de către comisiile de cenzori. Instituțiile publice sunt auditate de către Curtea de conturi.

¹⁵⁾ Ordonanța de Urgență nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, modificată și republicată.

¹⁶⁾ Marin Toma, op cit. pag. 15.

¹⁷⁾ Ordinul M.F.P. nr. 1752/2005, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, secțiunea 10.

¹⁸⁾ Legea pieții de capital, nr. 297/2004.

- OMFP nr. 970/2005 privind aprobarea categoriilor de persoane juridice care aplică reglementările contabile conforme cu IFRS, respectiv cu directivele europene.

¹⁹⁾ Legea 31/1990, privind societățile comerciale, republicată în 2004, art. 160.

Auditul legal (statutar) este în același timp un audit de conformitate și un audit de eficacitate.

Spre deosebire auditul financiar (legal sau statutar) a cărui termeni și condiții de realizare sunt stabiliți prin normele legale²⁰⁾, entitățile apelează și la „**auditul contractual**”. Astfel, entitățile încheie contracte cu auditorii financiari sau cu experții contabili atunci când nu au auditori legali și au nevoie de serviciile unor specialiști pentru:

- stabilirea raportului de schimb a acțiunilor sau părților sociale în cazul fuziunii, dizolvării sau divizării societăților comerciale;
- soluționarea unor litigii cu alte entități, cu organele statului sau cu salariații;
- pentru evaluarea aportului în natură la majorarea capitalului social;
- pentru evaluarea oportunității și eficacității achizițiilor de titluri de participare, etc.

b. Tipurile de audit în funcție de **afilierea auditorilor** sunt auditul intern și auditul extern. Auditul intern este organizat sub forma unui compartiment independent din structura entităților publice și private, iar auditul extern este exercitat sub forma auditului financiar și a auditului contractual exercitat de către profesioniști independenți de conducerea entităților auditate.

²⁰⁾ Standardele Internaționale de Audit (ISA) și Ordonanța de Urgență nr. 75/1999, modificată.